

Özel Çalışma Modülleri (ÖÇM)

Yeşim TUNÇOK, ÖÇM kurulu adına

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Farmakoloji Anabilim Dalı

Özel Çalışma Modülleri Kurulu Üyeleri:

H.Abacıoğlu, Ş.Özkan, F.Akgür, O.Altungöz, H.Berk, G.Ergör, Z.Gülay, E.A.Güneri, S.Küçükgüçlü, A.Özerdem, O.Sercan, Ö.Şenocak, Y.Tunçok

ÖZET

Özel çalışma modülleri (ÖÇM), öğrencilerin çekirdek müfredat dışında veya ona paralel olarak ilgi duydukları konularda çalışma olanağı sağlayan birimlerdir. ÖÇM ile öğrencilerin bilişsel, uygulama ve iletişim becerilerini geliştirmeleri, bilimsel metodolojinin temel ilkelerini öğrenmeleri ve uygulamaları ile bilimsel çalışmaları yazılı ve/veya sözlü sunma becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Çekirdek müfredat ile birlikte yürütülen ÖÇM klasik eğitimin aşırı bilgi yükleyici sistemine bir çözüm olabileceği gibi var olan aktif eğitim sisteminde derinlemesine teorik ve bilimsel bilgiye ulaşmada önem taşımaktadır. Bu bölümde fakültemizde 1998-1999 eğitim döneminden beri uygulanmakta olan ÖÇM kapsamı ve işleyişi sunulacaktır.

Anahtar sözcükler: Özel çalışma modülü

SUMMARY

Special Study Modules are units which enable students to work outside the core curriculum and in parallel fields of interest. The aims of SSM are to provide students opportunities to develop their cognitive, practical and communicative skills, to learn and apply the basic principles of scientific methodology and to improve written and/or oral skills for the presentation of scientific works. Implemented in accordance with the core curriculum, SSM can be a solution to the excessive knowledge loading system of the classical education. Besides, it is an important tool for students in their in-depth attainment of theoretical and scientific knowledge. This article presents the content and functioning of SSM being implemented since the 1998-1999 academic year.

Key words: Special study module

Yeşim TUNÇOK

Dokuz Eylül Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Farmakoloji Anabilim Dalı
Tel: 232 2595959 / 3903

ÖÇM nedir?

Özel Çalışma Modülleri (ÖÇM) tıp eğitiminin ilk üç yılı içinde yer alan, öğrencilerin ilgi duydukları alanlarda bağımsız öğrenme becerilerini geliştirmelerini, bilimsel metodolojinin temel ilkelerini öğrenmelerini ve uygulamalarını ve bilimsel çalışmaları yazılı ve sözlü sunma becerilerini geliştirmeyi hedefleyen eğitsel etkinliklerdir.

ÖÇM'ler literatür derleme ve araştırma türlerinde açılmaktadır. Literatür derleme türündeki modüller, öğrencilerin seçtikleri konu ile ilişkili derleme, araştırma makalesi, kitap, vb bilgi kaynaklarına ulaşmalarını, bunları okumalarını ve edindikleri bilgileri bilimsel yazım kuralları doğrultusunda hazırladıkları derleme türündeki bir yazı ile sunmalarını hedefleyen modüllerdir. Araştırma türündeki modüller ise literatür derleme

türündeki modüllerde öngörülen hedefler yanısıra öğrencilerin seçtikleri konuda gözlemsel yada deneysel çalışmalar yürütmelerini ve bu çalışmaların sonuçlarını bilimsel yazım kuralları doğrultusunda hazırladıkları bir makale ile sunmalarını hedefleyen modüllerdir.

ÖÇM kapsamı

ÖÇM'ler, çekirdek müfredatta ele alınan konular da dahil olmak üzere tıbbi konularda ve tıp dışı konularda açılmaktadır. Öğrenciler seçtikleri konuda, modülün hedeflerine bağlı olarak, literatür derlemesi yada araştırma türünde eğitimsel etkinlikler yürütmektedir. Araştırmalar gözlemsel ya da deneysel türde olabilir. Gözlemsel araştırmalarda, öğrencilerin anketler, hasta kayıtları, arşiv materyalleri gibi araçlar kullanarak veri toplamaları, bu verileri sınıflandırıp analiz etmeleri ve sonuçları sunmaları hedeflenmektedir. Deneysel araştırmalar ise laboratuvar, kliniklerde ya da alanda gerçekleştirilen müdahale araştırmalarını tanımlamaktadır.

ÖÇM uygulama esasları

ÖÇM'ler öğretim üye ve görevlileri tarafından önerilmektedir. Öneriler standart bir form kullanılarak ÖÇM Kuruluna iletmektedir. Bu formda; modülün adı, kapsamı, süresi, hedefleri, kontenjanı, varsa önkoşulları ve görev alacak diğer öğretim elemanlarının adları bulunmaktadır. ÖÇM Kurulu söz konusu önerileri hedefleri, süresi ve kontenjanı yönünden değerlendirmekte ve açılacak modülleri belirlemektedir, Kurul açılan her modüle, ilgili anabilim dalını simgeleyen 3 harf ve modül numarasını belirleyen 4 rakamdan oluşan bir kod vermektedir. Her dönemde açılacak modüller ve kodları önceden ÖÇM Kurulu tarafından ilan edilmektedir.

ÖÇM'lerinin işleyişi, uygulanması ve eşgüdümünden sorumlu olan kurul bir başkan ve üyelerden oluşmaktadır.

Dönemlere göre ÖÇM'lerin açılma zamanı ve süreleri arasında farklılıklar vardır:

- Dönem I'de ÖÇM'ler ikinci yarıyılın bitiminde yalnızca literatür derleme olarak ve 4 haftalık sürede blok olarak yürütülmektedir.
- Dönem II ve III'de ÖÇM'ler çekirdek müfredata paralel olarak yürütülür. ÖÇM'ler güz yarıyılında

eğitimin başlaması ile birlikte açılır ve bahar yarıyılına sonuna kadar sürdürülür. Bu süre içinde ÖÇM'ler için programda haftanın belirli bir gününde 4 saatlik bir süre ayrılmaktadır.

- Eğitüciler dönem II'de açacakları modülleri iki yarıyıl sürecek biçimde açmak zorundadırlar.
- Dönem III'de açılan modüller bir veya iki yarıyılık olabilir.

Öğrenciler ilan edilen modüller arasından beş taneisini seçmekte ve "Özel Çalışma Modüllerine Yerleştirme Başvuru Formuna" en çok ilgi duydukları modülden başlayarak bunları sıralamaktadır. Formlar, öngörülen süre içinde Öğrenci İşleri Bürosuna teslim edilmektedir. Öğrenciler bu formdaki bilgiler doğrultusunda yerleştirilmektedir. Modüle yerleştirilen öğrencilerin adları ve numaraları listelenerek, ilgili öğretim üyesine/görevlisine bildirilmektedir.

Bir modülün kredi değeri söz konusu modülün açıldığı dönem, süresi ve türüne bağlı olarak tanımlanan sayısal değerdir (Tablo I).

Tablo I. Özel Çalışma Modüllerinin Kredi Değerleri

	Dönem I	Dönem II	Dönem III	
ÖÇM konu ve türü	4 hafta	2 yarıyıl	1 yarıyıl	2 yarıyıl
Tıbbi konular				
Literatür derleme	2	4	2	4
Araştırma	-	8	4	8
Tıp-dışı konular		4	2	4

Başarı Değerlendirme

Öğrencilerin modüldeki başarıları, modülün öngörülen hedefleri doğrultusunda yapılmaktadır:

- Modülde ulaşılmış öngörülen her hedef için, modülü açan eğitici 0-4 arası bir not verir. Bu not sisteminde 0: Başarısız, 2: Geçer, 3: Başarılı, 4: Çok başarılı olmayı tanımlamaktadır. Bu notların hangi ölçütlere göre verileceği Tablo II'de belirtilmiştir.
- Tanımlanan hedefler için öğrencinin aldığı notlar toplanır ve hedef sayısına bölünerek aritmetik ortalaması hesaplanmaktadır. Hesaplanan bu ortalama not, modülün kredi değeri ile çarpılarak öğrencinin o modülden aldığı **ağırlıklı not** aşağıdaki örnekte

olduğu gibi hesaplanmaktadır.

Örnek :

Aşağıda, Dönem I'de literatür derleme türündeki bir modülden öğrencinin ağırlıklı notunun nasıl hesaplanacağına ilişkin bir örnek sunulmuştur. Dönem I'de tüm modüllerin 4 haftalık ve kredi değerlerinin 2 olduğu anımsanmalıdır.

HEDEFLER	DEĞERLENDİRME NOTU
A.1 Bilgi kaynaklarına ulaşma	4
A.2 Bilgiyi yorumlayabilme	3
C.1 Araştırma raporu hazırlama	3
C.2 Sunum hazırlama	3
TOPLAM NOT	15
HEDEF SAYISI	4
ORTALAMA NOT (Toplam/Hedef)	3.25
MODÜLÜN KREDİ DEĞERİ	2
AĞIRLIKLILIKLI NOT (Ortalama not x Kredi)	6.50

ÖÇM'lerde başarı ve muaf olma ölçütleri:

ÖÇM'lerde öğrencilerin ilk üç dönemde belirlenen en az ağırlıklı notu toplamaları gereklidir:

- Öğrencilerin ilk 3 dönemde açılacak modüllerden alabilecekleri en yüksek toplam ağırlıklı not 72'dir. Tıp Fakültesinden mezun olabilmek için bir öğrencinin en az 36 ağırlıklı not toplamalıdır.
- Sözkonusu 36 ağırlıklı nota ilk üç dönemde erişilemezse, öğrenciler dönem IV ve gerekli olursa dönem V'deki seçmelilerin yerine ÖÇM almak zorundadır. Seçmelilerin alınabilmesi için, yukarıda tanımlanan en az ağırlıklı nota ulaşılması gereklidir.
- Öngörülen 36 ağırlıklı not sınırına dönem III'den önce ulaşılması durumunda, öğrenci danışmanın yazılı onayını almak koşulu ile daha sonraki dönemlerde açılacak modülleri almayabilir.
- Öğrencilerin mezuniyet sıralamalarının belirlenmesinde ÖÇM notları etkili olacaktır. Çerçireden müfredatta alınan notlarda eşitlik olması durumunda ÖÇM notları daha yüksek olan öğrenciler sıralamada öne geçecektir.

Tablo II. ÖÇM hedefleri ve değerlendirme ölçütleri

A: BAĞIMSIZ ÖĞRENME BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK HEDEFLER

HEDEF	ÇOK BAŞARILI (4)	BAŞARILI (3)	GEÇER (2)	BAŞARISIZ (0)
A1 Bilgi kaynaklarına ulaşma	*Kaynak kitaplardaki konu ile ilgili bilgilere ulaşır. *Biyomedikal veri tabanı sistemlerinden birini (medline vs.) tarar. *Önemli makaleleri belirler ve bunların bir kısmına ulaşır.	Yönlendirme ile; *Kaynak kitaplardaki konu ile ilgili bilgilere ulaşır. *Biyomedikal veri tabanı sistemlerinden birini (medline vs.) tarar. *Önemli makaleleri belirler ve bunların bir kısmına ulaşır.	Yardımla; *Kaynak kitaplardaki konu ile ilgili bilgilere ulaşır. *Biyomedikal veri tabanı sistemlerinden birini (medline vs.) tarar. *Önemli makaleleri belirler ve bunların bir kısmına ulaşır.	Yardıma karşın 2'de tanımlananları yapamaz.
A2 Bilgiyi yorumlayabilme	Eriştiği kaynaklardaki temel sonuçları tanımlar. Bu sonuçları referanslarla destekler ve öne sürülen kanıtların gücünü tartışır.	Yönlendirme ile; Eriştiği kaynaklardaki temel sonuçları tanımlar. Bu sonuçları referanslarla destekler ve öne sürülen kanıtların gücünü tartışır.	Yardımla; Eriştiği kaynaklardaki temel sonuçları tanımlar. Bu sonuçları referanslarla destekler ve öne sürülen kanıtların gücünü tartışır.	Yardıma karşın 2'de tanımlananları yapamaz.

B: BİLİMSEL METODOLOJİNİN TEMEL İLKELERİNİ ÖĞRENME VE UYGULAMAYA İLİŞKİN HEDEFLER *
(Yalnızca araştırma türündeki modüller için geçerlidir)

HEDEF	ÇOK BAŞARILI (4)	BAŞARILI (3)	GEÇER (2)	BAŞARISIZ (0)
B1 Çalışma planı yapma	Çalışmanın temel basamakları yanısıra ayrıntıların da göz önüne alındığı bir çalışma planı yapar.	Yönlendirme ile; Çalışmanın temel basamaklarını planlar.	Yardımla; Çalışmanın temel basamaklarını planlar.	Yardıma karşın 2'de tanımlananları yapamaz.
Gözlemsel	Uygun örneklem büyüklüğü ve örnekleme yöntemi kullanır. Güvenilir ve yinelenbilir veriler elde eder.	Yönlendirme ile; Uygun örneklem büyüklüğü ve örnekleme yöntemi kullanır. Verilerin çoğu güvenilir-dir.	Yardımla; Uygun örneklem büyüklüğü ve örnekleme yöntemi kullanır. Verilerin birbölümü güvenilir-dir.	Yardıma karşın 2'de tanımlananları yapamaz.
B2 Çalışmayı yürütme	Biyogüvenlik kurallarına ve çalışmanın gereklerine uygun çalışma tekniği kullanır. Güvenilir ve yinelenbilir veriler elde eder.	Yönlendirme ile; biyogüvenlik kurallarına ve çalışmanın gereklerine uygun çalışma tekniği kullanır. Verilerin çoğu güvenilir-dir.	Yardımla; biyogüvenlik kurallarına ve çalışmanın gereklerine uygun çalışma tekniği kullanır. Verilerin birbölümü güvenilirdir.	Yardıma karşın 2'de tanımlananları yapamaz.
Deneysel	*Verileri uygun biçimde sınıflandırır. *Yönlendirme ile gerekli durumda uygun istatistiksel değerlendirmesini yapar.	*Yönlendirme ile; verileri uygun biçimde sınıflandırır. *Yardımla; gerekli durumda uygun istatistiksel değerlendirmesini yapar.	*Yardımla; verileri uygun biçimde sınıflandırır. * Yardıma karşın istatistiksel değerlendirmeyi yapamaz.	Yardıma karşın verileri uygun biçimde sınıflayamaz.
B3 Verilerin işlenmesi	Bulguların literatür ışığında önemini ve kısıtlılıklarını tartışır. Anlamlı yeni sorular/ hipotezler üretebilir.	Yönlendirme ile; Bulguların literatür ışığında önemini ve kısıtlılıklarını tartışır. Anlamlı yeni sorular/ hipotezler üretebilir.	Yardımla; Bulguların literatür ışığında önemini ve kısıtlılıklarını tartışır. Anlamlı yeni sorular/ hipotezler üretebilir.	Yardıma karşın 2'de tanımlananları yapamaz.
B4 Bulguların tartışılması ve yeni sorular/ hipotezler üretebilme				

* Bu hedefler yalnızca ARAŞTIRMA türündeki modüller için geçerlidir.

Tablo II (devam). ÖÇM hedefleri ve değerlendirme ölçütleri

C: BİLİMSEL ÇALIŞMALARINI YAZILI VE SÖZLÜ SUNMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK HEDEFLER

HEDEF	ÇOK BAŞARILI (4)	BAŞARILI (3)	GEÇER (2)	BAŞARISIZ (0)
C1 Çalışma raporu hazırlama	Öngörülen sürede bilimsel yazım kurallarına uygun, konuya ilişkin tüm temel kavramların ele alındığı, anlaşılır bir rapor hazırlar.	Yönlendirme ile; öngörülen sürede bilimsel yazım kurallarına uygun, konuya ilişkin tüm temel kavramların ele alındığı, anlaşılır bir rapor hazırlar.	Yardımla; öngörülen sürede bilimsel yazım kurallarına uygun, konuya ilişkin tüm temel kavramların ele alındığı, anlaşılır bir rapor hazırlar.	Yardıma karşın 2'de tanımlananları yapamaz.
C2 Sunum (poster yada sözel) hazırlama*	Özgün yorumlar getiren, uygun biçimde bir sunum yapar.	Yönlendirme ile; bulgularını yada eriştiği bilgiyi anlaşılır bir biçimde ve uygun biçimde sunabilir.	Yardımla; bulgularını yada eriştiği bilgiyi anlaşılır bir biçimde ve uygun biçimde sunabilir.	Yardıma karşın 2'de tanımlananları yapamaz.

Çalışma raporu hazırlanması: Öğrenciler modül sonunda bir çalışma raporu hazırlamaktadır. Bu rapor, Windows 95 yada Windows 98 ortamında Microsoft Word programı kullanarak ve bilimsel yazım kurallarına uygun olarak yazılmaktadır.

Geri bildirim: Hem eğitimcilerin hem de öğrencilerin modül sonunda ilgili formları kullanarak

ÖÇM'lerinin genel organizasyonu ve modülün işleyişine ilişkin geri bildirimlerini vermeleri öngörülmektedir.

Fakültemiz aktif eğitim programı içinde 1998-1999 eğitim yılından beri yürütülen ÖÇM'lerin, öğretim üyelerimizin katkıları ve öğrencilerimizin motivasyonu ile hedeflerine büyük ölçüde ulaştığı düşünülmektedir.